

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук
Кісілюка Олександра Миколайовича на дисертаційну роботу
Михнюка Олексія Вікторовича на тему:
**«Методика розвитку рухових якостей курсантів засобами спортивного
орієнтування у процесі фізичного виховання»,**
подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за
спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання
(фізична культура, основи здоров'я)

Актуальність. Дисертаційна робота Михнюка Олексія Вікторовича присвячена проблемі формування психофізичної готовності курсантів вищих військових навчальних закладів (ВВНЗ) до майбутньої професійно-бойової діяльності шляхом обґрунтування та розробки методики розвитку рухових якостей та формування військово-прикладних навичок курсантів засобами спортивного орієнтування у процесі фізичного виховання.

Актуальність роботи зумовлена тим, що в Україні з 2014 року триває війна з російськими окупантами, що безперечно вимагає вдосконалення усіх сторін підготовленості особового складу Збройних Сил України. Михнюк О.В. справедливо зазначає, що сучасні бойові дії з російським агресором характеризуються високою інтенсивністю бойових дій упродовж тривалого часу, зокрема й гібридними способами, що створює відповідну морально-психологічну напруженість і фізичне навантаження; раптовою і частою зміною обстановки; застосуванням високоточних засобів ураження; тривалими обстрілами бойових позицій; масовим застосуванням снайперів; мінуванням великих за площею територій; використанням сучасних безпілотних літальних апаратів та замаскованих пристроїв ураження особового складу; підступними маневрами і взяттям особового складу в оточення та його дезорганізація шляхом влаштування засідок і «котлів»; проведенням облав, рейдових дій. Ймовірність виникнення небезпечної ситуації, потрапляння в ізоляцію, оточення, захоплення, аварійне покидання бойової бронетехніки, дезорієнтація підрозділів під час проведення операцій на ворожій території призводить до втрат живої сили, бойової техніки та зниження ефективності виконання завдання підрозділом. Усе це вимагає від військовослужбовців Збройних Сил України, у тому числі й курсантів вищих військових навчальних закладів (ВВНЗ), високого рівня розвитку рухових якостей та формування у курсантів військово-прикладних навичок, що сприяють швидкому і чіткому прийняттю вірних рішень на тлі граничних фізичних і психологічних навантажень, формуванню навичок точно орієнтуватися у незнайомій місцевості, вправно пересуватися у складних умовах поля бою, долати штучні і природні перешкоди у повному спорядженні, метати гранати, долати великі відстані як удень, так і вночі, за будь-яких погодних умов. Найбільш ефективним засобом розв'язання вказаних вимог є спортивне орієнтування.

Враховуючи вищезазначене, вважаю, що дисертаційна робота Михнюка Олексія Вікторовича є своєчасною та актуальною.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до: Зведеного плану наукової та науково-технічної діяльності у Збройних силах України у 2017–2018 рр. на тему «Обґрунтування норм фізичного та психоемоційного навантаження військовослужбовців під час ведення бойових дій», шифр «Гармонія» (державний реєстраційний номер 0117U006287); тематичних планів науково-дослідної роботи кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту Житомирського військового інституту імені С. П. Корольова і кафедри теорії та методики фізичного виховання Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Тема дослідження відповідає паспорту спеціальності п. 7 «Формування спеціальних знань і рухових навичок у дітей і молоді у процесі навчання фізичної культури, основ здорового способу життя». Тему дисертаційного дослідження затверджено на засіданні Вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 6 від 29 жовтня 2015 р.).

Ступінь обґрунтованості і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій. Дослідження ґрунтується на глибокому аналізі накопиченого досвіду Збройних Сил України під ведення бойових дій з російськими окупантами. Запропонована автором методика розвитку рухових якостей курсантів засобами спортивного орієнтування у процесі фізичного виховання теоретично обґрунтована та апробована на практиці. Усі наукові положення, висновки, рекомендації, які сформульовані у дисертації, достатньою мірою обґрунтовані експериментальними даними та відповідають меті й завданням роботи.

Обґрунтованою і логічною є структура дисертації, яка презентована вступом, трьома розділами, висновками до розділів, ґрунтовними загальними висновками, списком використаних джерел, додатками. Науковий апарат дослідження сформульовано коректно. Об'єкт і предмет дослідження адекватні меті та завданням роботи. Достовірність результатів дослідження забезпечується коректною побудовою експерименту, достатнім обсягом вибірки учасників дослідження, відповідним до мети та поставлених завдань добром методів наукового дослідження, детальним вивченням і узагальненням достатнього обсягу теоретичного і експериментального матеріалу та коректним використанням методів математичної статистики, а також позитивним ефектом від впровадження.

Стиль і мова дисертації. Дисертація написана методично грамотно, орфографічно та стилістично витримана на високому рівні.

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає в тому, що:

- *вперше* теоретично обґрунтовано та розроблено методику розвитку рухових якостей курсантів засобами спортивного орієнтування у процесі фізичного виховання, сутність якої полягає у завчасному розвитку рухових якостей та формуванні військово-прикладних навичок у курсантів в

орієнтуванні на місцевості та навичок швидкого прийняття виважених рішень на тлі граничних психофізичних навантажень шляхом раціонального комбінування засобів спортивного орієнтування та спеціальної фізичної підготовки (вправ військово-прикладного характеру); обґрунтовано компоненти оцінювання психофізичної готовності курсантів до майбутньої професійно-бойової діяльності під час занять спортивним орієнтуванням у процесі фізичного виховання у ВВНЗ (психо-пізнавальний, ціннісно-мотиваційний, теоретичний, практичний та військово-прикладний);

- *удосконалено*: процес розвитку рухових якостей та формування військово-прикладних навичок курсантів ВВНЗ засобами військово-прикладних видів спорту;

- *подальшого розвитку* набули питання мотивації, покращання показників фізичного стану, здоров'я та психічних пізнавальних процесів і розумової працездатності курсантів ВВНЗ у процесі занять військово-прикладними видами спорту.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробці методики розвитку рухових якостей курсантів засобами спортивного орієнтування у процесі фізичного виховання, а також компонентів оцінювання психофізичної готовності курсантів до майбутньої професійно-бойової діяльності під час занять спортивним орієнтуванням. Ефективність розробленої методики та компонентів оцінювання фізичної готовності курсантів підтверджена у результаті їх впровадження в освітній процес трьох ВВНЗ. Основні теоретичні і методичні положення, а також практичні результати проведеного дослідження можуть бути використані під час розроблення програм, робочих програм та викладання навчальних дисциплін у ВВНЗ, де готують фахівців різних військових спеціальностей: «Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка», «Бойова система виживання воїна»; під час організації спортивно-масової роботи та у роботі спортивної секції зі спортивного орієнтування. Розроблена методика може бути адаптованою до освітнього процесу з фізичного виховання курсантів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій здобувача в опублікованих працях. Результати дисертаційного дослідження відображено у 20 публікаціях, серед яких: 1 навчально-методичний посібник (у співавторстві); 1 стаття у міжнародному виданні, що входять до наукометричної бази Web of Science 6 статей у наукових фахових виданнях України; 12 публікацій апробаційного характеру; 8 публікацій виконано одноосібно.

Структура та обсяг роботи. Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (328 найменувань, з них іноземними мовами – 37) та додатків (на 89 сторінках). Загальний обсяг дисертації – 313 сторінок, з яких 178 сторінок основного тексту. У роботі містяться 46 таблиць та 27 рисунків.

Оцінка змісту та завершеності дисертації. У першому розділі «Теоретико-методичні основи розвитку рухових якостей та формування військово-прикладних навичок курсантів засобами спортивного орієнтування у процесі фізичного виховання» розкрито вимоги сучасної бойової діяльності до розвитку рухових якостей та сформованості військово-прикладних навичок військовослужбовців Збройних Сил України у орієнтуванні на місцевості; охарактеризовано роль та значення військово-прикладних видів спорту у забезпеченні професійно-бойової діяльності військовослужбовців Збройних Сил України; розкрито теоретико-методичні основи спортивного орієнтування як засобу розвитку рухових якостей та формування військово-прикладних навичок у курсантів вищих військових навчальних закладів; показано місце спортивного орієнтування у системі фізичного виховання курсантів вищих військових навчальних закладів.

У другому розділі «Науково-теоретичне обґрунтування методики розвитку рухових якостей та формування військово-прикладних навичок у курсантів засобами спортивного орієнтування у процесі фізичного виховання» розкрито методи та організацію наукового дослідження; представлено результати дослідження мотиваційно-ціннісного ставлення курсантів до занять спортивним орієнтуванням у процесі фізичного виховання; наведено результати аналізу розвитку рухових якостей та сформованості військово-прикладних навичок курсантів у процесі занять спортивним орієнтуванням; охарактеризовано показники фізичного стану та здоров'я курсантів у процесі занять спортивним орієнтуванням; досліджено динаміку психічних пізнавальних процесів та розумової працездатності курсантів у процесі занять спортивним орієнтуванням; обґрунтовано методику розвитку рухових якостей та формування військово-прикладних навичок у курсантів засобами спортивного орієнтування у процесі фізичного виховання, мета якої полягає у формуванні психофізичної готовності курсантів до майбутньої професійно-бойової діяльності у процесі занять спортивним орієнтуванням. Розроблено структурно-функціональну модель авторської методики, яка складається з формувального, змістовного та результативного блоків. Методика реалізована впродовж чотирьох етапів: базового, підготовчого, основного та військово-прикладного, які характеризуються науково обґрунтованим співвідношенням засобів теоретичної, загальної, спеціальної та прикладної фізичної підготовки.

У третьому розділі «Перевірка ефективності методики розвитку рухових якостей та формування військово-прикладних навичок у курсантів засобами спортивного орієнтування у процесі фізичного виховання» обґрунтовано компоненти психофізичної готовності курсантів до майбутньої професійно-бойової діяльності у процесі занять спортивним орієнтуванням (психо-пізнавальний, ціннісно-мотиваційний, теоретичний, практичний та військово-прикладний) та представлено результати дослідження ефективності методики розвитку рухових якостей та

формування військово-прикладних навичок у курсантів засобами спортивного орієнтування у процесі фізичного виховання. Для кожного компоненту було визначено чотири рівня готовності курсантів: високий, помірний, достатній та низький. Оцінювання здійснювалося за традиційною 100-бальною шкалою.

Висновки відображають основні наукові досягнення проведеного дослідження, містять узагальнюючі і конкретні рекомендації. В опублікованих працях повністю відображені основні результати проведеного наукового дослідження, представленого у дисертаційній роботі. Дисертаційна робота є завершеною працею.

Автореферат за змістом відповідає основним положенням дисертаційної роботи та є ідентичними.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Оцінюючи загалом позитивно дисертаційну роботу, вважаємо за доцільне висловити деякі зауваження та побажання:

1. У першому розділі дисертації наведено конкретні приклади потрапляння військовослужбовців Збройних Сил України у «котли» і засідки ворога, що значно підкреслює актуальність проведеного дослідження. Разом із тим, бажано було б навести також випадки застосування засобів спортивного орієнтування військовослужбовцями, які сприяли врятуванню їх життя та якісному виконанню бойового завдання.

2. Не досить зрозумілим є підбір тестів для оцінювання фізичної підготовленості курсантів на констатувальному та формуальному етапах експерименту: в одному випадку використовували підтягування, в іншому – підйом переворотом на перекладині; біг на 100 м або човниковий біг 10x10 м.

3. У підрозділі 2.5 «Характеристика показників фізичного стану та здоров'я курсантів у процесі занять спортивним орієнтуванням» бажано було б провести порівняльний аналіз показників курсантів, які займалися спортивним орієнтуванням, та курсантів інших спортивних секцій окремо, так, як це було зроблено, наприклад, у підрозділі 2.3, а не об'єднувати показники курсантів усіх спортивних секцій в одну групу. Тому вважаємо, що цей підрозділ є недостатньо інформативним.

4. Значення t-критерію Стьюдента бажано було б подати у всіх таблицях другого розділу, так, як це було зроблено у третьому розділі.

5. Результати по всій дисертації потрібно подавати в єдиному вигляді: або один знак після коми, або два. А не так, що зустрічаються результати в секундах, округлені до сотих, наприклад, 26,83 с, а масу тіла подано 73,2 кг.

6. У таблицях і рисунках результати у таких вправах, як біг на 3 км, марш-кидок на 5 км, подолання смуги перешкод тощо бажано подавати не в секундах, а в хвилинах і секундах. Це дозволить швидше і легше сприймати матеріал.

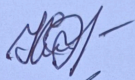
7. У тексті дисертаційної роботи зустрічаються граматичні огріхи.

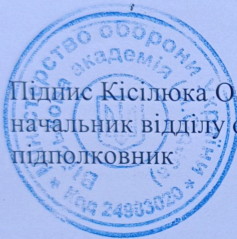
Однак, висловлені зауваження не мають принципового значення і не знижують теоретичної і практичної цінності дисертаційної роботи.

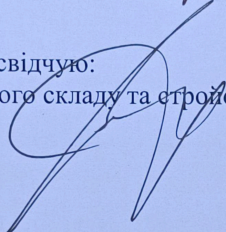
Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.
Дисертаційна робота Михнюка Олексія Вікторовича на тему «Методика розвитку рухових якостей курсантів засобами спортивного орієнтування у процесі фізичного виховання» є актуальним, самостійним і завершеним дослідженням, має наукову новизну, теоретичну і практичну значущість, що в сукупності вирішує конкретні наукові завдання в галузі фізичного виховання військовослужбовців. Структура, зміст дисертації, отримані результати та наведені висновки відповідають вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року № 567 (зі змінами), а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я).

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри фізичного виховання,
спеціальної фізичної підготовки і спорту
Військової академії (м. Одеса)

О. М. Кісілюк

Підпис Кісілюка О. М. засвідчую:
начальник відділу особового складу та строевого штабу
підполковник

А. О. Воротілов